

Igły i strzykawki w Krakowie.

Przez ostatnie lata tzw. narkomania iniekcyjna była w odwrocie. Do mniej więcej 2010 roku w centrum Krakowa był „bajzel”, gdzie uzależnieni kupowali kompot, a na Plantach leżało mnóstwo porzucanych igieł i strzykawek. Potem strach przed HIV-em, leczenie metadonem i dostęp do nowych narkotyków (które można palić, łykać bądź wciągać do nosa) spowodowały odwrót od iniekcji.

Obecnie obserwujemy, że znów coraz więcej osób używa narkotyków drogą iniekcji, również młodych, którzy dopiero wchodzi w życie. Nie jest tajemnicą, że telemedycyna przyczyniła się do rozwoju handlu narkotykami farmaceutycznymi. Morfina zastąpiła kompot, metylofenidat (stosowany do leczenia ADHD) – amfetaminę. Bez problemu można kupić mefedron i inne pochodne katynonu.

Iniekcyjne zażywanie narkotyków niesie większe ryzyko uzależnienia (inna farmakokinetyka), ale przede wszystkim powoduje poważniejsze problemy zdrowotne (choroby przenoszone przez krew, przedawkowania i inne).

Narkomania iniekcyjna to także porzucony w miejscach publicznych skażony sprzęt do iniekcji i ryzyko przypadkowych zakłuć. Jakiś czas temu zrobiliśmy krótki rekonesans po centrum Krakowa, aby zobaczyć jak wygląda to w naszym mieście. Oto kilka obrazków.

Krakowski Kazimierz, okolice ulicy Podgórskiej.

Okolice ulicy Podgórskiej: Pojedyncze strzykawki na zieleńcach i duże składowisko zużytych igieł i strzykawek w okolicach wejścia do ogrodu przy Szpitalu Bonifratrów.

Hala Targowa: Kelnerka w jednym z lokali w okolicy relacjonuje, że w lokalu pojawiają się „podejrzane” osoby, niejednokrotnie w toalecie znajdowała zużyte igły, strzykawki, jak również woreczki strunowe. Osoby pracujące w okolicach Hali Targowej zgłaszają problem pojawiania się osób używających i zużytego sprzętu do iniekcji w toaletach publicznych zlokalizowanych przy Plantach Dietlowskich.

Galeria Krakowska: Z relacji osób sprzątających toalety i ochrony obiektu wynika, że regularnie natykają się na zużyte igły i strzykawki w koszach na śmieci umieszczonych w kabinach toalet. Wspominają również o incydentach związanych z przedawkowaniami bądź problemowym zachowaniem osób pod wpływem narkotyków.

Dworzec Główny: Personel sprzątający toalety potwierdza, że regularnie znajdowane są zużyte igły i strzykawki w koszach w kabinach toalet. Ochrona relacjonuje, że gdy osoby używające narkotyków (a znają ich z widzenia) pojawiają się na terenie dworca, starają się ich wyprasać.

Pustostan obok Browaru na Lubicz: W dostępnych pomieszczeniach na boku budynku porzucane strzykawki i blistry po lekach, na terenie zielonym wokół pojedyncze strzykawki z nasadzonymi igłami.

Kadr z program Uwaga! TVN z 12.08.2023, który pokazuje problem dożylnego używania mefedronu przez młodych ludzi w samym centrum Krakowa. Tu właśnie zaopatrują się w pochodne katynonu, niezmiernie silnego stymulantu. „Niepełnoletnim łatwiej jest kupić narkotyki niż alkohol”

Ulica Floriańska: Kelnerka z jednej restauracji twierdzi, że do toalety trudno dostać się komuś, kto nie jest ich gościem, ale pokazuje nam podwórze, na którym walają się igły i strzykawki.

Puby na Kazimierzu: „To, że pojawiają się tu osoby pod wpływem innych substancji niż alkohol – to norma” - mówi nam jeden z barmanów. „Problemem są igły, które znajdujemy w pojemnikach na śmieci, szczególnie w toaletach”. I demonstruje, jak należy nosić worki ze śmieciami, żeby się nie zakłuć.

Galeria Kazimierz: Jedna z pań sprzątających potwierdza, że w toaletach używane są narkotyki. W koszach na śmieci co pewien czas znajduje igły i strzykawki.

Bezpieczna utylizacja skażonego sprzętu iniekcyjnego.

Projekt DROP-IN KRAKOWSKA 19 prowadzi utylizację zużytych igieł i strzykawek. Trafiają do bezpiecznych pojemników, a następnie są utylizowane przez firmę, z którą Poradnia MONAR ma podpisaną umowę.

Przypadkowe ekspozycje na materiał zakaźny.

Skażony sprzęt iniekcyjny, niezabezpieczony i porzucony w miejscach, które nie są do tego przeznaczone (kosze na śmieci, itp.) stanowi poważne zagrożenie dla postronnych osób, szczególnie osób sprzątających.

KAŻDA KREW JEST POTENCJALNIE ZAKAŻNA!

PRACUJ ZAWSZE W RĘKAWICZKACH!
Dzięki odzieżowi ochronnemu (rękawiczki lateksowe) przy zabiciu igłą do światła ryzyko zakażenia HIV zmniejsza się o około 50%.

Prawdopodobieństwo zakażenia po ekspozycji związanej z uszkodzeniem skóry wynosi:

HIV - 0,3%	HCV - 0,5%	HBV - 30%
------------	------------	-----------

Największe objętości krwi, która może przenosić zakażenie to:

HIV - 0,1 ml	HBV - 0,0004 ml
--------------	-----------------

PAMIĘTAJ:
Szybkie i właściwe działanie po ekspozycji może uchronić Cię przed zakażeniem HIV!

ZASADY POSTĘPOWANIA PO EKSPOZYCJI ZAWODOWEJ NA KREW I INNY POTENCJALNIE ZAKAŻNY MATERIAŁ MOGĄCY ZAWIERAĆ HIV.

Poradnia Nabytych Niedoborów Odporności
ul. Śniadeckich 10, 31-110 Kraków
tel. 022 692 82 26
www.aids.gov.pl

Agencja Wsparcia Zdrowia

Przy ul. Śniadeckich 10 znajduje się jedyna w makroregionie południowo-wschodnim Poradnia Nabytych Niedoborów Odporności dla zakażonych HIV i chorych na AIDS.

Każdego miesiąca zgłasza się kilka do kilkunastu osób, które przypadkowo zakłuły porzuconą igłą. Najczęściej są to osoby zajmujące się sprzątaniami dużych obiektów handlowych.

Koszt postępowania poekspozycyjnego dotyczącego ewentualnego zakażenia HIV (leki antyretrowirusowe, diagnostyka, testy) wynosi ok. kilku tysięcy zł. Leczenie AIDS – znacznie więcej i trwa przez wiele lat.

W przypadku zagrożenia zakażeniem wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV) – postępowanie poekspozycyjne nie jest możliwe.

Problemowi użytkownicy opioidów z Ukrainy.

Wśród osób, które po rozpoczęciu wojny na Ukrainie trafiły do Krakowa są także uzależnieni od narkotyków. Zgłaszają się oni do krakowskich placówek, m.in. do Poradni MONAR, korzystają z programu redukcji szkód, wymieniają igły i strzykawki (ok. 15 osób). Są także leczeni substytucyjnie (metadonem) w Poradni przy WSS im. Rydygiera (ok. 20 osób). Większość z nich jest uzależniona od opioidów (heroina, morfina), ok. 90% spośród nich jest zakażonych wirusami HIV i HCV.

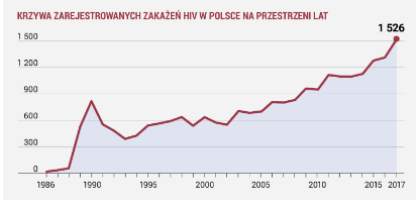
HIV wraca (choć nigdy nie odszedł)

W Polsce żyje co najmniej 35 tys. osób zarażonych HIV, drugie tyle może żyć z wirusem nie wiedząc o tym. Te liczby w ostatnich latach drastycznie rosną. Z danych GIS wynika, że w 2022 r.

zarejestrowano w Polsce rekordową i nienotowaną dotychczas liczbę zakażeń HIV — 2380 przypadków, wobec 1248 przypadków zarejestrowanych w roku poprzednim — 2021. Oznacza to wzrost liczby zakażeń o ok. 90 proc. w stosunku rok do roku. W okresie od 1 stycznia do 15 marca br. zarejestrowano w Polsce 573 zakażenia HIV, wobec 235 zarejestrowanych zakażeń w porównywalnym okresie w roku poprzednim. To wzrost liczby zakażeń o ponad 100 proc. w stosunku rok do roku.

HIV nie zniknął z Polski

Zobacz, jak rośnie liczba zakażeń wirusem nabytego niedoboru odporności i pamiętaj, że to czubek góry lodowej. Nosieli wirusa HIV jest w Polsce znacznie więcej.

Przedawkowania

Dominującym w opioidech w Krakowie jest morfina, silny narkotyk, ale ryzyko jego przedawkowania jest niższe niż w przypadku heroiny. Dlatego zazwyczaj śmiertelne przedawkowania zdarzają się, gdy morfina używana jest równocześnie z benzodiazepinami lub alkoholem. W Krakowie co roku dochodzi od kilku do kilkunastu śmiertelnych przedawkowań wśród iniekcyjnych użytkowników narkotyków (w całej Polsce rocznie zdarza się ok. 250 zgonów wywołanych narkotykami). W naszym mieście pojawił się już fentanyl i jego pochodne – są to bardzo silne opioidy, o potencjale działania 100-krotnie większym niż morfina.

W przyszłym roku krakowski MONAR rozpoczyna cykl treningów (dla klientów) udzielania pierwszej pomocy oraz dystrybucji naloksonu wśród użytkowników narkotyków oraz ich bliskich. Program będzie finansowany przez Ministerstwo Zdrowia.

Nadzorowany pokój higieniczny

Gdyby powstał kiedyś nadzorowany pokój higieniczny (NPH), to byłoby to miejsce do bezpieczniejszego przyjmowania substancji psychoaktywnych. Korzystać z niego mogłyby jedynie osoby dorosłe, uzależnione od substancji przyjmowanych dożylnie. Celem byłoby zapobieganie śmiertelnym przedawkowaniom oraz zakażeniom chorobami przenoszonymi przez krew (również osób, które zakłuwają się przypadkowo).

Fotografia pokazuje gabinet pielęgniarski w DROP-IN KRAKOWSKA 19. Mógłby on pełnić również rolę pokoju higienicznego. Okienko pomiędzy tym pomieszczeniem a dyżurką pracowników pozwala nadzorować czynności, jakie wykonuje klient.

- ☑ Osoby korzystające z NPH musiałyby przychodzić z własnymi substancjami i samodzielnie wykonywać wszystkie czynności związane z ich przyjęciem – nikt im w tym nie mógłby pomagać.
- ☑ Z NPH można byłoby korzystać tylko po otrzymaniu zgody personelu (wcześniej odbywałaby się klasyfikacja).
- ☑ Osoba korzystająca z NPH byłaby przez cały czas pod obserwacją pracownika znajdującego się w pomieszczeniu obok (pracownik po treningu w zakresie udzielania pomocy przedmedycznej)
- ☑ Osoba mogłaby używać wyłącznie sterylnych materiałów (igieł, strzykawek, itp.) udostępnionych przez personel.
- ☑ W trakcie wykonywanych w NPH czynności osoba musiałaby zachować wszelkie środki ostrożności i higieny, a zużyty sprzęt pozostawić w specjalnych pojemnikach przeznaczonych do utylizacji.
- ☑ Ze względów bezpieczeństwa, osoba będzie musiałaby pozostać na miejscu przez co najmniej 20 minut po zażyciu substancji.
- ☑ Wykonywanie iniekcji w głęboką żyłę w pachwinie i w żyły szyi – ze względu na wysokie ryzyko zdrowotne – byłoby zabronione.

Gdyby mógł istnieć w centrum Krakowa nadzorowany pokój higieniczny, to tych, którzy zażywają iniekcyjnie narkotyki chroniłby przed zakażeniem i śmiercią, a pozostałych mieszkańców miasta przed przykrym widokiem i ryzykiem zakłucie skażoną igłą porzuconą w miejscu publicznym.

Przygotowali: Judyta Put, Piotr Handzlik, Magdalena Łatka i Grzegorz Wodowski